
Beleidsinstrumenten op categorie

Onderstaande beleidsinstrumenten kun je inzetten om je beleidsdoel na te streven. Bij IAK-vraag [6 Wat is het beste instrument?](#) staat informatie over het afwegen en inzetten van de instrumenten.

De volgende beleidsinstrumenten staan tot je beschikking:

- [Gedragsinstrumenten](#)
- [Verwerving van steun of kennis](#)
- [Financiële sturing](#)
- [Sociale sturing](#)
- [Co-regulering en zelfregulering](#)
- [Regels die innovatie bevorderen of ruimte laten voor de uitvoering](#)
- [Verhouding tussen nieuwe wet of wijzigingswet en bestaande rechtssituatie](#)
- [Sturing van de uitvoering](#)
- [Regelen van de uitvoering van een overheidstaak](#)
- [Naleving en handhaving](#)
- [Ex ante evaluatie](#)
- [Geschilbeslechting](#)
- [Monitoren van beleid](#)

Gedragsinstrumenten

Wil je informatie over instrumenten voor gedragsverandering neem dan contact op met de [BIN NL contactpersoon van het departement waar je werkzaam bent](#). Hieronder staan instrumenten die je kunt inzetten om gedrag te beïnvloeden. Deze lijst is niet uitputtend. Voor meer over gedragsverandering zie [Toepassen gedragsinzichten](#).

Instrumenten gedragsverandering

Instrument	Toelichting
Feedback(loop)	Door het geven van feedback kan de overheid mensen bewust maken van hun eigen gedrag en verleiden tot gedragsverandering. Denk aan een slimme meter die je vertelt hoeveel energie je verbruikt en vergelijking met je burens.
Framing en labelling	Framing De doelgroep een denkraam aanreiken door bepaalde aspecten van het beschrevene uit te lichten. Je kunt hiermee de focus leggen op de aspecten die voor de doelgroep het meest overtuigend zijn. Labelling Het oproepen van een bepaalde opvatting, gevoel of emotie bij mensen, doordat je ze confronteert met bepaalde tekens, woorden of sensaties.
Gedragscontracten en implementatie-intenties	Met behulp van gedragscontracten en implementatie-intenties kan de overheid mensen ondersteunen bij het behalen van hun zelfgeformuleerde gedragsdoelen, zoals stoppen met roken.
Beroep op autoriteit	In hoeverre een oproep iemand in beweging brengt, is in hoge mate afhankelijk van degene waar het bericht van afkomstig is. In sommige gevallen kan de overheid als autoriteit gezien worden, waardoor men een bericht serieuzer neemt. In andere gevallen is men meer geneigd iets aan te nemen van iemand die ze kennen, aardig vinden of op hen lijkt.
Keuzearchitectuur	Keuzearchitectuur kan worden ingezet om mensen de gewenste keuze te laten maken. Het instrument werkt vanuit de wetenschap dat mensen voorspelbaar keuzegedrag

	vertonen.
Omgevingsprikkel	Omgevingsprikkel spelen in op onbewuste mentale processen en zetten aan tot bepaald gedrag.
Sociale informatie	Men laat zich (bewust of onbewust) sterk beïnvloeden door wat anderen doen. Het kan dus helpen om zichtbaar te maken wat de meeste mensen doen om de doelgroep in de gewenste richting te sturen.
Timing	Het moment waarop je iemands gedrag probeert te veranderen kan veel uitmaken. Gewoontegedrag kan vaak bijvoorbeeld het best doorbroken worden na relevante levensgebeurtenissen, zoals trouwen, scheiden of verhuizen.

[Terug naar boven](#)

Verwerving van steun of kennis

Wanneer er in een beleidsveld behoefte is aan het verkrijgen van (meer) steun van beleidspartijen of indien er meer kennis nodig is om beleidskeuzes te kunnen maken, is het zinvol de beleidsinstrumenten met betrekking tot steun of kennis in te zetten.

Instrumenten verwerving van steun of kennis

Instrument	Toelichting
Bestuurlijk overleg	Overleg tussen de eindverantwoordelijke bestuurders van organisaties, dat bijdraagt aan gezamenlijke informatieuitwisseling, transparantie, vertrouwen en goede bestuurlijke verhoudingen.
Experiment	Bij een experiment of een pilot wordt uitgeprobeerd welke interventies een bijdrage kunnen leveren aan het oplossen van een maatschappelijk probleem.
Onderzoek	Onderzoek kan nuttig zijn wanneer nog onzekerheid bestaat over de mate van steun voor het beleid en regelgeving of als er een gebrek aan empirische kennis over de probleemsituatie of de werking van de voorgestelde middelen bestaat.
Taskforce	Een taskforce is een tijdelijke organisatie met als doel in korte tijd op een bepaald (maatschappelijk) knelpunt een aantal verbeteringen te forceren.

[Terug naar boven](#)

Financiële sturing

Met financiële sturing wordt door de overheid gewenst gedrag financieel beloond of ongewenst gedrag financieel belast. Indien de overheid bepaald gedrag of bepaalde activiteiten gewenst acht, terwijl deze niet vanzelf tot stand komen omdat de (gepercipieerde) kosten te hoog zijn, kan een financieel instrument de actoren over de streep trekken.

Instrumenten financiële sturing

Instrument	Toelichting
Eigen betaling	Betalingen van particulieren voor collectieve voorzieningen die worden verstrekt door de overheid.
Financiële prikkel	Hiermee kun je de keuze van een doelgroep in de gewenste

	richting sturen omdat je de kosten en baten van verschillende alternatieven verandert.
Subsidie	Een aanspraak op financiële middelen die door een bestuursorgaan worden verstrekt met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten.
Vergunningen	Een begunstigende beschikking die nader omschreven activiteiten of handelingen toestaat, die zonder deze beschikking niet zijn toegestaan.
Voucher	Een subsidie in de vorm van een tegoedbon die onder bepaalde voorwaarden kan worden ingeleverd in ruil voor een dienst.

[Terug naar boven](#)

Sociale sturing

Door informatie te verstrekken, kan de overheid proberen om gedrag van burgers, bedrijven of instellingen te beïnvloeden. Denk bijvoorbeeld aan de keuze van consumenten of de handelwijze van bedrijven en instellingen.

Instrumenten sociale sturing

Instrument	Toelichting
Algemene voorlichting	Een actieve vorm van informatieverstrekking met de bedoeling om kennis, houding en/of gedrag te beïnvloeden of bewustwording te bereiken.
Specifieke voorlichting	Het van overheidswege verstrekken van informatie om een specifieke doelgroep kennis te laten nemen van een bepaald onderwerp, te informeren of bewust te maken.
Benchmarking	Het uitvoeren van een prestatievergelijking, waardoor bedrijven of organisaties zich in kwalitatieve zin aan elkaar kunnen spiegelen.
Best practices	Op basis van praktijkervaring wordt vergeleken op welke wijze efficiënter resultaat behaald kan worden.
Deskundigheidsbevordering	Bevordert het kennisniveau van een doelgroep.

[Terug naar boven](#)

Co-regulering en zelfregulering

Van zelfregulering is sprake wanneer een sector in de samenleving zelf normen opstelt. Doet de sector dit samen met de overheid, dan is sprake van co-regulering. In het geval van zelfregulering of co-regulering wil de overheid het gedrag in een bepaalde sector beïnvloeden door samen met de sector zaken te regelen.

Om zelfregulering te kunnen toepassen moet de sector voldoen aan drie randvoorwaarden:

- Er moet een bepaald niveau van kennis aanwezig zijn binnen de sector.
- Er moet draagvlak zijn binnen de sector.
- De organisatiegraad van de betrokken sector/beroepsgroep moet 'voldoende' zijn.

Instrumenten zelfregulering

Instrument	Toelichting

Algemene Voorwaarden	Wanneer rechten en plichten zonder overheidsbemoeienis worden opgesteld kan meer ruimte ontstaan binnen een bepaalde branche. Bijvoorbeeld, bij branchevoorwaarden als basiselement voor overeenkomsten tussen ondernemers en consumenten.
Alternatieve geschillenbeslechting	Een middel om een conflict zonder tussenkomst van de rechter op te lossen. Dit ontlast de rechtspleging. Bovendien is de drempel om recht te zoeken hierbij doorgaans lager dan bij een gang naar de rechter.
Certificeren	Een proces waarmee door een onafhankelijke partij beoordeeld wordt of een product, een dienst, een proces of een persoon aan vooraf gespecificeerde eisen voldoet.
Convenant	Een afspraak van de overheid met een of meer partijen gericht op het realiseren van bepaalde (beleids-)doelstellingen.
Erkenningsregeling	Een regeling waarbij de activiteiten van ondernemingen worden getoetst aan een aantal (kwalitatieve) criteria.
Gedragscode	Een middel om gedrag in organisaties of binnen bijvoorbeeld een beroepsgroep te reguleren.
Inspecteren	
Keuren	
Keurmerk	Een visuele kwaliteitsaanduiding van een product.
Naming and shaming	Het openbaar bekendmaken van negatieve informatie over eigenschappen van producten en productieprocessen met het doel de reputatie van de aanbieder van het product of de dienst te beïnvloeden en het gedrag van de consumenten te sturen.
Normalisatie	Een proces waarbij belanghebbende partijen op vrijwillige basis, in overleg en op basis van consensus afspraken maken over te hanteren normen.
Protocol	Een document met voorschriften over hoe te handelen in bepaalde situaties. Vaak wordt een gedragscode uitgewerkt door middel van een protocol.
Standaardregeling	Een regeling met algemene voorwaarden tussen belanghebbende groepen. De standaardregeling heeft betrekking op dezelfde onderwerpen als Algemene Voorwaarden, maar heeft een aantal onderscheidende karakteristieken/eigenschappen.
Testen	
Tuchtrecht	Sanctierecht binnen een bepaalde georganiseerde (beroeps)groep. Het doel van tuchtrecht is de waarborging van kwaliteit van de beroepsuitoefening.
Visitatie	Het onderzoeken van bepaalde praktijksituaties om de kwaliteit op markten waar die voor burgers en bedrijven moeilijk is in te schatten op een bepaald niveau te houden of te verhogen en hierover op transparante wijze aan burgers en bedrijven te communiceren.
Zelfregulering	Het beoordelingskader kan bij de voorbereiding van voorstellen bijdragen aan een meer weloverwogen en

---

	verantwoorde keuze voor de inzet van zelfreguleringsinstrumenten om maatschappelijke problemen op te lossen en dit instrument te gebruiken ter vermindering van regeldruk.
--	--

[Terug naar boven](#)

Regels die innovatie bevorderen of ruimte laten voor de uitvoering

De keuze van de wettelijke norm heeft impact op de ruimte die er is voor innovatie en op de toekomstbestendigheid van je voorstel. Het is van belang goed af te wegen hoe wenselijk het is om ruimte te bieden voor toekomstige ontwikkelingen en innovatie en weloverwogen de daarbij passende norm(en) te kiezen.

Instrumenten regels die innovatie bevorderen of ruimte laten voor de uitvoering

Instrument	Toelichting
Best beschikbare techniek	Best beschikbare techniek is een dwingende norm die innovatie stimuleert. Een voorbeeld hiervan is onder andere te vinden in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht . De keuze van deze norm leidt enerzijds tot flexibiliteit: wat de techniek is, is niet dwingend voorgeschreven, maar dát de overheid aanstuurt op de best beschikbare techniek is wel erg dwingend. De sector wordt gedwongen zich te vernieuwen zodra een nieuwe (best beschikbare) techniek tot stand komt.
Doelvoorschriften (PDF)	Doelvoorschriften zijn een nuttig instrument indien doelen objectiveerbaar en meetbaar zijn en gevolgen en risico's goed zijn in te schatten en aanvaardbaar zijn. Mogelijke beleidsonzekerheid en toezichtslasten moeten wel opwegen tegen de kansen die door deze regels ontstaan.
Experiment	Een wettelijke experimenteerbepaling kan een uitkomst bieden in situaties met veel onzekerheid over de mogelijke gevolgen van nieuwe regels. Dat zal met name aan de orde zijn indien de regelgeving betrekking heeft op een dynamisch beleidsterrein waarin zich snel (technologische) ontwikkelingen kunnen voordoen. In een tijdelijke en gecontroleerde setting kan op kleine schaal de voorgenomen aanpassing van regelgeving worden uitgetest voordat deze voor de hele doelgroep wordt ingevoerd.
Right to challenge	Een 'right to challenge' geeft burgers en bedrijven de wettelijke mogelijkheid om op een eigen wijze doelen van een wettelijke regeling te realiseren, zonder aan alle wettelijke regels te voldoen. Een 'right to challenge' kan in de praktijk in wetgeving op diverse manieren vorm worden gegeven, bijvoorbeeld met een ontheffingsmogelijkheid of een expliciete regeling hiervan in de wet.
Verwijzen naar technische normen	Er zijn verschillende manieren om te verwijzen naar technische normen. De manier die je kiest is van invloed op de toekomstbestendigheid van je regeling.

[Terug naar boven](#)

Verhouding tussen nieuwe wet of wijzigingswet en bestaande rechtssituatie

De inwerkingtreding van een nieuwe wet of een wijzigingswet kan verandering brengen in een op dat moment al bestaande rechtstoestand. Een zorgvuldig wetgever gaat dan ook na welke gevolgen een regeling met zich mee brengt voor de deze bestaande rechtstoestand en treft waar nodig maatregelen, bijvoorbeeld in de vorm van overgangsrecht.

Instrumenten verhouding tussen nieuwe wet of wijzigingswet en bestaande rechtssituatie

Instrument	Toelichting
Overgangsrecht	Het overgangsrecht bepaalt of en onder welke omstandigheden een nieuwe wet of een wijzigingswet van toepassing is op bestaande situaties.
Andersoortige maatregelen	Het kiezen voor een lange invoeringstermijn of het tijdig aankondigen van een maatregel zijn alternatieven voor overgangsrecht die in bepaalde gevallen de nadelige gevolgen kunnen ondervangen van onmiddellijke werking.

[Terug naar boven](#)

Sturing van de uitvoering

Er zijn verschillende manieren om de uitvoering van een overheidstaak door een uitvoeringsinstantie te kunnen sturen, afhankelijk van wat je met die sturing wil bereiken. Let er in ieder geval op dat de uitvoering effectief is. Doe daarom een [uitvoeringsanalyse](#) samen met de uitvoeringsinstantie alvorens je een sturingsinstrument kiest.

Instrumenten sturing van de uitvoering

Instrument	Toelichting
Beleidsregels	Met beleidsregels kan binnen de ruimte die de wet daarvoor biedt nader invulling worden gegeven aan bestaande bestuursbevoegdheden door regels te stellen waarin de interpretatieruimte van wettelijke bepalingen of de beslissingsruimte van een bestuursorgaan wordt ingekaderd.
Circulaires	Schriftelijke algemene mededelingen afkomstig van de rijksoverheid. Met circulaires kan de rijksoverheid beleid bekend maken, verzoeken om medewerking, inlichtingen vragen, advies geven of andere informatie geven.
Financiële verhoudingen	<ul style="list-style-type: none"> -De financiële verhouding tussen Rijk en decentrale overheden wordt geregeld in de Financiële-verhoudingswet. -De financiële verhouding Rijk-uitvoeringsinstanties wordt geregeld in de Comptabiliteitswet 2001. -De financiële verhouding met een zbo betreft wordt geregeld door de Kaderwet ZBO's. <p>Zie ook 6.2 Rechtmatigheid - a aansluiting op algemene nationale wetgeving.</p>
Inputsturing of throughput sturing (budgetsturing)	Gericht op het handhaven van grenzen bij het besteden van middelen. Heeft een aangrijpingspunt bestaande uit het regelen van de input via budgetten. Per kostenpost of procesonderdeel is er een budget dat niet mag worden overschreden. Dit wordt ook wel sturen op middelen genoemd.
Output of outcome sturing (prestatiesturing)	Sturing die gebruikt wordt om uitvoeringsinstanties te stimuleren tot het bereiken van de gewenste resultaten. Prestatie-indicatoren leveren een bijdrage aan de sturing van ZBO's en andere medeoverheden door informatie te bieden over het functioneren van processen, de gewenste prestatie outcome en de mate waarin de gestelde doelen daadwerkelijk worden bereikt. Dit wordt ook wel sturen op prestatie-eisen genoemd.

[Terug naar boven](#)

Regelen van de uitvoering van een overheidstaak

Indien je een overheidstaak binnen of buiten de overheid wil beleggen, is het van belang de mogelijkheden die je hebt om de onderlinge verhoudingen tussen sturende en te sturen partij vorm te geven te bekijken.

Instrumenten regelen van de uitvoering van een overheidstaak

Instrument	Toelichting
Attributie van een bevoegdheid	Een vorm van bevoegdheidstoedeling, waarbij toekenning van een nog niet eerder bestaande publiekrechtelijke bevoegdheid aan een overheidsorgaan plaatsvindt. In Ar 2.14 is bepaald dat attributie wordt vastgelegd in een wet en de reikwijdte van de bevoegdheid duidelijk omschreven moet zijn. Zie titel 10.1 van de Algemene wet bestuursrecht over deze rechtsfiguur.
Delegatie van een bevoegdheid	Het overdragen door een bestuursorgaan van zijn bevoegdheid tot het nemen van besluiten aan een ander die deze onder eigen verantwoordelijkheid uitoefent. Zie titel 10.1 van de Algemene wet bestuursrecht over deze rechtsfiguur.
Mandaat	De bevoegdheid om in naam van een bestuursorgaan besluiten te nemen. Zie titel 10.1 van de Algemene wet bestuursrecht over deze rechtsfiguur.
Privatisering	Van privatisering is sprake als de overheid afstand doet van een bepaalde taak of organisatie, bijvoorbeeld door aandelen in een staatsdeelneming te verkopen of door een onderdeel van de overheidsorganisatie te verkopen aan een bestaand bedrijf. Het verschil met verzelfstandiging is dat bij privatisering de directe of zwaarwegende overheidsbemoeienis ophoudt. Keuzes voor verzelfstandiging of privatisering worden verantwoord met gebruikmaking van het besliskader bij het rapport van de Eerste Kamer: " Verbinding verbroken? "
Verzelfstandiging	Juridische verzelfstandiging slaat op het overdragen van bevoegdheden om een bepaalde taak uit te voeren. In economische of bestuurskundige zin duidt het op het toekennen van zelfstandigheid aan een organisatieonderdeel van de overheid. Die zelfstandigheid betreft meestal beheersmatige zaken, zoals personeelsbeleid of financieel beleid. Worden bevoegdheden en taken overgedragen aan een bestaande privaatrechtelijke organisatie, zoals een stichting, dan is eigenlijk sprake van verstatelijking. Toch wordt dit ook vaak aangeduid als verzelfstandiging. Keuzes voor verzelfstandiging of privatisering worden verantwoord met gebruikmaking van het besliskader bij het rapport van de Eerste Kamer: " Verbinding verbroken? "
Interne verzelfstandiging: Instellen van een agentschap	Het instellen van een agentschap is een interne verzelfstandiging. Agentschappen (de oude naam is baten-lastendiensten) zijn in de uitvoering werkzame intern verzelfstandigde dienstonderdelen van een ministerie met een eigen sturingsmodel en financiële administratie.

Externe verzelfstandiging: Instellen van een zelfstandig bestuursorgaan (ZBO)	Het instellen van een ZBO is een vorm van externe verzelfstandiging. ZBO's zijn buiten de gewone, departementale organisatie vallende, overheidsinstanties die in een wet in het leven zijn geroepen en waaraan (door middel van attributie of delegatie) bestuursbevoegdheden zijn toegekend.
Externe verzelfstandiging: RWT's	Rechtspersonen met een wettelijke taak (RWT's) zijn volgens de Comptabiliteitswet rechtspersonen die een bij of krachtens de wet geregelde taak uitoefenen en daarmee geheel of gedeeltelijk worden bekostigd uit de opbrengst van bij of krachtens de wet ingestelde heffingen. Het gaat niet om organen met een bestuurstaak (ZBO's). De algemene rekenkamer heeft een lijst van RWT's opgesteld.
Externe verzelfstandiging: Staatsdeelnemingen	Staatsdeelnemingen zijn vennootschappen waarvan de overheid aandelen bezit. De minister van Financiën vervult de rol van aandeelhouder. Het gaat vaak om organisaties met een natuurlijk monopolie die dus niet in een markt kunnen opereren bv TenneT of GasUnie.
Decentralisatie	Decentralisatie beoogt te voorzien in spreiding van bevoegdheden om zodoende het functioneren en presteren van het openbaar bestuur (en zijn beleid en regelgeving) te verbeteren.
Toezicht op gedecentraliseerde taken	Met de Wet revitalisering generiek toezicht wordt toezicht op gedecentraliseerde taken voor het merendeel vormgegeven door generiek toezicht.

[Terug naar boven](#)

Naleving en handhaving

Bij het ontwerpen van beleid en regelgeving spelen de componenten naleving en handhaving een onmiskenbare rol. Beleid en in het bijzonder regelgeving staat of valt met de mate waarin de geadresseerde geneigd is het gewenste gedrag te vertonen, oftewel voornemens is om de norm na te leven. Handhaving betreft vervolgens de acties die er op zijn gericht om het gewenste gedrag te beïnvloeden: preventie, controle, opsporing en afdoening.

Onderstaande beleidsinstrumenten en keuzemogelijkheden helpen om een inzichtelijke afweging te maken bij bijvoorbeeld de keuze voor een bepaald sanctiestelsel, de vormgeving van normen en de inrichting van het toezicht.

Instrumenten naleving en handhaving

Instrument	Toelichting
Handhaving	Activiteiten van de overheid om een bepaalde mate van naleving te bewerkstelligen of af te dwingen.
Keuze sanctiestelsel: relevante factoren	Bij de keuze voor een sanctiestelsel staat de effectiviteit van de handhaving centraal. Hierbij kan een afweging gemaakt worden tussen een bestuurlijke boete, de gangbare strafrechtelijke handhaving en de mogelijkheid van de strafbeschikking.
Naleving	Handhavingsinzet en handhavingsbehoefte zijn vooral afhankelijk van de verwachte mate van naleving van de voorgenomen regel. Het is zodoende van groot belang om na te gaan wat de verwachte mate van naleving bij de doelgroep zal zijn.
Toezicht	Het verzamelen van informatie over de vraag of een handeling of zaak voldoet aan de daaraan gestelde eisen,

	het zich daarna vormen van een oordeel daarover en het eventueel naar aanleiding daarvan interveniëren.
Bestuursrechtelijke handhaving en sancties	Uitgangspunt bij de uitvoering door bestuursorganen van wetten die veelal specifieke rechtsbetrekkingen tussen burgers/bedrijven en de overheid scheppen.
Strafrechtelijke handhaving en sancties	Uitgangspunt bij de handhaving van algemene normen zonder specifieke rechtsbetrekking. Strafrechtelijke normen moeten duidelijk, voldoende voorzienbaar en herkenbaar zijn.
Privaatrechtelijke normen	Het civiele recht kan onder bepaalde omstandigheden, veelal in combinatie met het straf- of het bestuursrecht, bijdragen aan de goede naleving en handhaving van (bestuursrechtelijke) wettelijke regelingen.

[Terug naar boven](#)

Ex ante evaluatie

Ex ante evaluatie ([IAK-vraag 7.7](#)) maakt bij het ontwerpen van beleid- en regelgeving de keuzesituaties inzichtelijk. Op basis van de ex ante evaluatie kan worden onderbouwd welke maatregelen (alternatief, instrument) nodig zijn voor het oplossen van een gesignaleerd probleem.

Instrumenten ex ante evaluatie

Instrument	Toelichting
Impactanalyse	Bij een impact analyse wordt inzicht te verkrijgen in de (mogelijke) maatschappelijke gevolgen van een voorstel. Bij een impact analyse wordt gebruik gemaakt van een Impact Assessment.
Impact Assessment (IA)	Een Impact Assessment (IA) volgt een aantal stappen waarbij kennis en informatie wordt verzameld ten behoeve van inzicht in sterktes en zwaktes van een mogelijke voorstel voor de omgeving.
Krachtenveldanalyse	Helpt duidelijk te maken wie in welke fase van het proces betrokken zou moeten worden en op welke wijze (meedenken, meedoen of meebeslissen).
Maatschappelijke kosten- en batenanalyse (MKBA)	Een MKBA geeft inzicht in de positieve en negatieve effecten van beleidsopties op de maatschappij en helpt bij het verbeteren en vergelijken van en kiezen tussen verschillende oplossingsrichtingen.
Planevaluatie	Bij planevaluatie wordt een plan opgesteld waarin het doel en de middelen staan vermeld. Het plan wordt bepaald met behulp van onderzoek van de situatie en ondervraging over de wensen van de betrokkenen.
Prognose	Prognose gaat over voorspellingen omtrent het verdere verloop van een situatie. Je doet uitspraken over toekomstige gebeurtenissen en ontwikkelingen binnen een systeem, op grond van eerder gedrag binnen dat systeem.
Risicoanalyse	Een risicoanalyse is een methode waarbij nader benoemde risico's worden gekwantificeerd door het bepalen van de kans dat een dreiging zich voordoet en de gevolgen daarvan: $Risico = Kans \times \text{gevolg}$.
Tafel van elf	Een analysemodel bestaande uit elf dimensies die elk

	bepalend zijn voor de naleving. Kan toegepast worden bij de totstandkoming van wetgeving waarin gedragsnormen zijn opgenomen.
Uitvoeringsanalyse	De uitvoerbaarheidsanalyse en uitvoeringsanalyse richten zich vroeg in het beleidsproces (voor het maken van de beleidskeuze) op de vraag of het gewenste beleid of wetgeving uitvoerbaar is.
Uitvoeringstoets	De uitvoeringstoets (onderdeel van de verplichte kwaliteitseis U&H-toets) vindt plaats wanneer het beleid al gekozen is en betreft een op bestuurlijk niveau gegeven oordeel van een uitvoeringsorganisatie over de uitvoerbaarheid.
Verkenning	Een verkenning is een methode om strategische doelen te ontdekken of informatie te verkrijgen waaruit een algemeen beeld van de situatie kan worden afgeleid om snel en effectief hulp te kunnen bieden

[Terug naar boven](#)

Geschilbeslechting

Instrumenten geschilbeslechting

Instrument	Toelichting
Arbitrage	
Mediation	

[Terug naar boven](#)

Monitoren van beleid

Bij monitoring ([IAK-vraag 7.7](#)) worden gegevens via een vast patroon verzameld, opgeslagen, verwerkt en gerapporteerd. Dit gebeurt op basis van van te voren vastgestelde indicatoren. Een indicator is een meetbaar gegeven dat kan worden gezien als een afgeleide, vertaling of benadering van het beoogde beleid. Bijvoorbeeld, het aantal verkeersongevallen geeft aan hoe (on)veilig het verkeer is.

Instrumenten monitoren van beleid

Instrument	Toelichting
Enquête	Een manier van onderzoek, waarbij gebruik wordt gemaakt van een vragenlijst, die aan meer personen wordt voorgelegd. Representativiteit is van belang bij enquêtes om uitspraken te kunnen doen over het doortrekken van een bepaalde ontwikkeling naar de toekomst.
Nulmeting	Een inventarisatie van de huidige situatie met een specifiek doel. Doel van nulmeting is om een ontwikkeling vanaf het moment van meting te kunnen aantonen.
Screening	Volgens een bepaald schema in een vroeg stadium relevante gegevens verzamelen om mogelijke gevolgen te kunnen signaleren.

Relevante verplichte kwaliteitseisen

Relevante verplichte kwaliteitseisen	Toelichting

[Bedrijfseffectentoets](#)

Geeft aan hoe je de effecten van voorgenomen regelgeving op bedrijven in kaart brengt, voorkomt of zo beperkt mogelijk houdt.

[Terug naar boven](#)

Laatst gewijzigd op: 31-10-2019